Besluit raad

Nummer
C.7
Portefeuillehouder
Th.J. Meskers

Contact en vragen via
Technischevragen@hollandskroon.nl

Datum raadsvergadering	Datum B&W-besluit
14 juli 2022	14 juni 2022

Onderwerp
Beleidskaart Archeologie Hollands Kroon

Kern van het voorstel
Er is een beleidskaart Archeologie Hollands Kroon opgesteld. De kaart met toelichting geeft een overzicht van de bekende archeologische waarden en de verwachte archeologische waarden. Daarnaast geeft de kaart voor elke locatie in onze gemeente aan hoe om te gaan met archeologie bij ruimtelijke ingrepen. Dit schept duidelijkheid en hiermee wordt onnodig archeologisch onderzoek of vernietiging van waardevolle archeologische resten voorkomen. Voor het opstellen van het omgevingsplan is het van belang om een actueel en deskundig archeologiebeleid te hebben vastgesteld.

Voorgesteld besluit
Het college van burgemeester en wethouders stelt de gemeenteraad voor: de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon vast te stellen.

Wettelijke grondslag
De Monumentenwet 1988 is op 1 juli 2016 overgegaan in de Erfgoedwet. Enkele onderdelen van de Monumentenwet worden overgeheveld naar de Omgevingswet op het moment dat deze in werking treedt. Gemeenten zijn verplicht om bij het opstellen van bestemmingsplannen (en straks bij het opstellen van het omgevingsplan) rekening te houden met archeologische verwachte waarden. Om hier rekening mee te kunnen houden, moeten deze archeologische waarden in kaart zijn gebracht. Dat kan door middel van een archeologische verwachtingenkaart. Aan de hand van een waardenkaart moeten gemeenten zelf keuzes maken hoe met deze archeologische waarden in de gemeente wordt omgegaan.

De gemeenteraad besluit: conform
Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 14 juli 2022. Griffier Sjaak Vriend HK 15-07-2022 Voorzitter A. van Dam 15-07-2022

Aanleiding
Op 28 juni 2012 heeft de gemeenteraad besloten om het archeologiebeleid van de vier voormalige gemeenten te harmoniseren. De Cultuurcompagnie te Alkmaar is aan de slag gegaan met het opstellen van een archeologische verwachtingenkaart en een bijbehorende beleidsnota Archeologie. Op 1 oktober 2013 is door de raad de Erfgoedverordening vastgesteld. De 'Beleidsnota Archeologie gemeente Hollands Kroon 2013' is echter nooit ter besluitvorming gebracht. Op 12 december 2019 is op verzoek van de gemeenteraad een beeldvormende vergadering georganiseerd over het archeologiebeleid. De vraag stond centraal of de beleidskeuze om minimale regels te hanteren met betrekking tot archeologie, zoals beschreven in de Omgevingsvisie, moet worden voortgezet of dat Hollands Kroon toe is aan een inhoudelijk onderbouwd en op maat gesneden archeologiebeleid waarbij de veroorzaker van de bodemverstoring niet onredelijk wordt belast. Na deze vergadering is besloten om de archeologische bekende waarden, zoals in 2013 geïnventariseerd, te actualiseren en een nieuwe beleidskaart Archeologie Hollands Kroon op te stellen. Na het afsluiten van een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Archeologie West-Friesland (AWF) in 2021, is AWF van start gegaan met het opstellen van de beleidskaart Archeologie gemeente Hollands Kroon. Op 5 april 2022 is een beeldvormende vergadering georganiseerd om toelichting te geven op de wijze waarop de archeologen onderzoek hebben gedaan en welke bronnen zijn gebruikt om de bekende en verwachte waarden in kaart te brengen.

Beoogd bestuurlijk/maatschappelijk doel/effect
Archeologische resten zijn veelal onzichtbaar en daardoor kwetsbaar. De overblijfselen van het leven van de vroegere bewoners zijn waardevol. Met een beleidskaart Archeologie wordt het behoud van de archeologische waarden van de gemeente Hollands Kroon voor de huidige en toekomstige generaties geregeld. De beleidskaart met vrijstellingsgrenzen maakt voor elke locatie en voor iedereen in één oogopslag inzichtelijk of er rekening moet worden gehouden met archeologie bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Motivering per voorgesteld besluit
Archeologie is belangrijk voor de geschiedschrijving. Hollands Kroon heeft een rijk bodemarchief en de bewaarcondities zijn erg gunstig. Een gebied kan worden vrijgesteld van archeologie als er al archeologisch onderzoek is uitgevoerd of als er al bodemverstoringen in het verleden hebben plaatsgevonden. Voor de andere gebieden geldt dat een gemeente aan de hand van de bekende- en verwachte archeologische waarden bepaalt op welke wijze er rekening moet worden gehouden met archeologie. De vrijstellingsgrenzen zijn door Archeologie West Friesland opgesteld na uitvoerig onderzoek te hebben gedaan. In bijlage 1 is de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon toegevoegd en in bijlage 2 is de toelichting op de totstandkoming van de beleidskaart te vinden. **Bestemmingsplan** Bij ruimtelijke ingrepen gelden de regels zoals vastgesteld in het geldende bestemmingsplan. Voor de gebieden met een dubbelbestemming archeologie geldt een vergunningsplicht als er sprake is van grondverstorende werkzaamheden. Aangezien de gemeente een fusiegemeente is en de bestemmingsplannen vanwege de komst van de Omgevingswet al geruime tijd niet meer zijn aangepast, zijn er grote verschillen in vrijstellingsgrenzen per bestemmingsplan. De archeologische bekende en verwachten waarden zijn geactualiseerd waardoor er een eenduidig archeologische beleidskaart is gemaakt voor het gehele grondgebied van de gemeente. **Bekende archeologische waarden** De bekende waarden zoals in 2013 al waren geïnventariseerd, zijn volledig geactualiseerd. Hieraan zijn passende vrijstellingsgrenzen gekoppeld. De volgende terreinen behoren tot de categorie bekende archeologische waarden: • Archeologische rijksmonumenten (alle bodemverstoringen) Er zijn 3 terpen aangewezen als archeologisch rijksmonument. Bij bodemingrepen is een vergunning vereist, Erfgoedwet artikel 5.1. • Provinciale monumenten (alle bodemverstoringen)

De Westfriese Omringdijk en de Wierdijk hebben de status van provinciaal monument. Bij ingrepen is een vergunning vereist, Omgevingsverordening NH2020 artikel 4.58.

- Terreinen met zeer hoge archeologische waarden (alle bodemverstoringen)
  De Archeologische Monumentenkaart (AMK) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geeft begrenzingen van terreinen van zeer hoge archeologische waarde. Denk hierbij aan terreinen met sporen uit de prehistorie en kerkterreinen daterend uit de middeleeuwen en jonger. Het terrein van het klopjesklooster in 't Veld is hieraan toegevoegd.
- Terreinen met hoge archeologische waarden (100 m2 en 35 cm)
  Dit betreffen onder andere historische dorpskernen, molenplaatsen, overige dijken, terpen, kleine groepen huizen, buitenplaatsen en losse bebouwing op historisch kaartmateriaal. De overige AMK-terreinen met hoge archeologische waarden vallen hier ook onder.
- Terreinen met geen archeologische waarden (vrijgegeven)
  Vanaf 2007 is het verplicht om archeologische onderzoeken aan te melden in Archis, het landelijk Archeologisch Informatiesysteem. Deze gegevens leveren de omtrekken van locaties die al zijn onderzocht en daardoor vrijgegeven kunnen worden.
  Naast de onderzochte terreinen worden ook locaties vrijgegeven waar geen archeologische waarden meer verwacht worden door diepe bodemverstoringen zoals kanalen, diepe waterpartijen, infrastructuur en recente bebouwing.

Verwachte archeologische waarden

De grenzen van de verwachtingsgebieden uit de 'Beleidsnota Archeologie 2013' zijn overgenomen in de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon die nu ter vaststelling voorligt. De begrenzing van de verwachtingszones is niet opnieuw onderzocht omdat hier geen aanleiding toe is. De verwachtingszones zijn gebaseerd op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Deze kaart is opgesteld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en is bedoeld als instrument om in een vroeg stadium van planvorming globaal inzicht te geven in de mate waarin archeologische resten kunnen worden aangetroffen. De vrijstellingsgrenzen uit 2013 zijn wel aangepast en in de meeste gevallen verruimd, daar waar hier op inhoudelijke argumenten ruimte voor was. Dit is mede naar aanleiding van het overleg met LTO. Een verslag van dit overleg, en hierop volgende reacties, treft u in bijlage 3. De volgende verwachtingszones zijn opgenomen:

- Terreinen met zeer hoge archeologische verwachting (500 m2 en 40 cm)
  Er is een zeer hoge verwachting op deze terreinen voor het aantreffen van vindplaatsen. Dit zijn onder andere verdwenen eendenkooien.
- Terreinen met hoge archeologische verwachting (1.000 m2)

De begrenzing van deze terreinen is overgenomen van de 'Beleidsnota Archeologie gemeente Hollands Kroon 2013', deze zijn gebaseerd op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

- Terreinen met middelhoge archeologische verwachting (2.500 m2)
  De begrenzing van deze terreinen is overgenomen van de 'Beleidsnota Archeologie gemeente Hollands Kroon 2013', deze zijn gebaseerd op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).
- Terreinen met lage of onbekende archeologische verwachting (10.000 m2)
  De begrenzing van deze terreinen is overgenomen van de 'Beleidsnota Archeologie gemeente Hollands Kroon 2013', deze zijn gebaseerd op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).
- Waterbodem (500 m2)
  Er is nog geen onderscheid gemaakt in vrijstellingsgrenzen voor archeologie in de westelijke Waddenzee. Maritiem erfgoed (scheepswrakken) zijn hier gevonden en zijn nog steeds aanwezig. Maar er is (nog) geen duidelijk beeld van de aanwezige waarden gespecificeerd per locatie.

Wat betekent dit in de praktijk?

De huidige bestemmingsplannen zijn leidend. Wanneer een aanvraag voor een activiteit op het gebied van bouwen of werkzaamheden in de bodem passend is binnen het huidige bestemmingsplan, gelden de archeologische vrijstellingsgrenzen zoals vastgesteld in het bestemmingsplan. Als het plan niet passend is binnen het bestemmingsplan, en er dus afgeweken moet worden, wordt er getoetst aan al het vastgestelde beleid waaronder dus ook aan de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon.

Er moet rekening worden gehouden met archeologie bij bodemverstoringen groter of dieper dan de voorgeschreven vrijstellingsgrens op de locatie van het planvoornemen dat niet passend is binnen het bestemmingsplan.

Bodemverstorende werkzaamheden zijn onder andere:

- het ontgronden, afgraven, egaliseren, mengen, diepploegen en ontginnen van gronden;
- het graven van watergangen;
- het aanbrengen van ondergrondse kabels, leidingen, installaties of apparatuur;
- het verlagen van het waterpeil.

Wanneer het normaal onderhoud betreft zoals het vervangen van drainage in al gedraineerde percelen, hoeft er geen rekening te worden gehouden met archeologie.

Als de Omgevingswet in werking treedt, wordt bij het opstellen van het omgevingsplan de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon gebruikt voor het bepalen van de vrijstellingsgrenzen voor archeologie. De tijd voor het integreren van de vast te stellen beleidskaart in de huidige bestemmingsplannen is te krap om dat nog voor inwerkingtreding van de Omgevingswet te kunnen doen. Dit ervan uitgaande dat de Omgevingswet op 1 januari 2023 in werking treedt. Het integreren van de beleidskaart door middel van een parapluregeling in het omgevingsplan is complex en juridisch niet zonder meer voor heel Hollands Kroon mogelijk. Of het mogelijk is hangt af van de huidige juridische regeling in het bestemmingsplan en lijkt vooral een optie waar er nog geen vrijstellingsgrens aanwezig is[1]. Omdat geen knellende problemen worden voorzien is er voor gekozen om het archeologiebeleid in het omgevingsplan te integreren als een specifiek deelgebied in het omgevingsplan wordt opgenomen. Mocht in de praktijk blijken dat een versnelde integratie nodig is dan zullen wij, binnen de juridische mogelijkheden, hiertoe een voorstel voorleggen.

Archeologie-vriendelijk bouwen

In 1992 heeft Nederland op Malta het Verdrag van Valletta ondertekend. Dit verdrag regelt de omgang met het Europees archeologisch erfgoed. Uitgangspunt is dat de archeologische sporen zo veel mogelijk in de bodem bewaard worden, oftewel in situ. De voorkeur gaat daarom uit naar archeologievriendelijk bouwen.

Kanttekeningen en risico's (incl. argumenten)
In sommige gevallen zijn de vrijstellingsgrenzen van de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon een verruiming in vergelijking met de huidige bestemmingsplannen. Het Bestemmingsplan Buitengebied voormalige gemeente Niedorp heeft bijvoorbeeld een archeologische dubbelbestemming waarbij rekening moet worden gehouden met archeologie vanaf planvoornemens met een oppervlakte groter dan 50m2. In de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon wordt er gerekend vanaf 100 m2. De reden hiervoor is dat initiatiefnemers niet onevenredig moeten worden belemmerd en op gebied van 50m2 de impact klein is. Het bestemmingsplan is leidend maar als het plan niet passend is binnen het bestemmingsplan wordt er getoetst aan de Beleidskaart Archeologie. Op basis van de beleidskaart kan toestemming worden verleend om verder geen rekening te houden met archeologie bij ingrepen tot en met 100 m2. Anderzijds zijn er ook gebieden waar de vrijstellingsgrens in de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon strenger is in vergelijking met het huidige bestemmingsplan. In het Bestemmingsplan Buitengebied

[1] Voor meer informatie zie https://www.hekkelman.nl/blog/overheidszaken/wat-je-moet-weten-voordat-de-omgevingswet-in-werking-treedt-wijzigen-van-het-omgevingsplan-kan-dat-zomaar/

Wieringen, onderdeel van de Beheersverordening Buitengebied Wieringen, zijn er enkele percelen aangeduid met de bestemming ‘gebieden met hoge archeologische waarden’. Het is in deze gebieden verboden om zonder vergunning grondverstorende werkzaamheden uit te voeren. In de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon wordt voor het grootste gedeelte van Wieringen gesteld dat rekening moet worden gehouden met archeologie bij planvoornemens groter dan 2.500 m2. Dit gebied heeft de oudste bewoningsgeschiedenis van Hollands Kroon.

Alternatieven (incl. argumenten)
De beleidskaart Archeologie Hollands Kroon wordt niet vastgesteld en daarmee blijven de archeologische regimes in de huidige bestemmingsplannen leidend. De actualisatie van de bekende archeologische waarden kan daardoor juridisch gezien niet worden geraadpleegd. Het is mogelijk dat er onnodig archeologisch onderzoek wordt vereist omdat de gegevens gedateerd zijn. Anderzijds is het mogelijk dat er grondroeringen plaatsvinden bij planvoornemens die niet passend zijn binnen het bestemmingsplan, op terreinen die archeologisch zeer waardevol zijn. Tenslotte blijft de dubbelbestemming ‘vergraven archeologie’ en dubbelbestemming ‘archeologie’ voor verwarring zorgen. Tot slot worden alle bestemmingsplannen vervangen door één omgevingsplan. Ook dan moeten de meest actuele inzichten om het gebeid van archeologie in het omgevingsplan worden opgenomen. Omdat deze inzichten er nu al zijn is het wenselijk om op dit moment aan iedereen duidelijkheid te geven.

Financiële gevolgen	
Kosten/opbrengsten	Geen kosten en geen opbrengsten.
Dekking binnen begroting	Programma: Cluster:
Geen dekking binnen begroting	Dekkingsvoorstel:
Fiscale gevolgen	
Toelichting:	

Communicatie
Na het vaststellen van de beleidskaart Archeologie Hollands Kroon wordt deze gepubliceerd via www.officielebekendmakingen.nl en is deze via de website van Hollands Kroon onder het thema Archeologie te raadplegen. Via de sociale mediakanalen wordt een nieuwsbericht verspreid met een uitleg over de nieuwe beleidskaart Archeologie, wanneer hieraan wordt getoetst en wat voor gevolgen dit heeft voor inwoners en ondernemers.

Bijlagen
1. Archeologische Beleidskaart Hollands Kroon
2. Toelichting Archeologische Beleidskaart Hollands Kroon
3. Overzicht vooroverleg LTO en HK beleidskaart Archeologie

Digitally signed by Zynyo B.V.
Date: 2022.07.15 11:59:20 CEST
Document ID:
3c7e0d03-71c1-4c8a-a6fc-8e945f84900e